
[2024-33-RE](#)

Causa 2024-33-RE

(Campos Arauz c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 225-2024. Recurs d'empara

Aute del 17 de juny del 2024

BOPA núm. 72, del 26 de juny del 2024

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 27 de maig del 2024, pel Sr. Emili Campos Arauz, actuant en el seu nom i interès propis, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute del 9 de maig del 2024, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a un procés degut, a la defensa, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un tribunal imparcial predeterminat per la llei, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li la resolució impugnada, que se li reconegui el dret a obtenir una resolució sobre el fons en el tema objecte d'aquest recurs i que s'acordi una indemnització econòmica pel mal funcionament de l'Administració de Justícia, així mateix sol·licita la retroacció del procediment al moment en què es van produir aquestes vulneracions;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Joan Manel Abril Campoy;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El Sr. Emili Campos Arauz va interposar una demanda en reclamació de quantitat pel judici verbal abreujat contra la batlle, Sra. Laura Solanes Colell, i, contra els magistrats, Srs. Vincent Anière, Carles Cruz Moratones i Alexandra Cornella Solà.

Fonamentava la seva demanda en el fet que en una causa determinada es va condemnar a una entitat bancària a pagar als clients que ell defensava com a advocat les costes processals de la primera i de la segona instància. No obstant això, la batlle ara demandada va ordenar que es transferís l'import consignat a una altra Batllia que el va reclamar per eixugar un deute dels clients esmentats. Posteriorment, es va acordar l'arxivament definitiu de les actuacions. Decisió que va ser confirmada per la Sala Civil, amb la composició dels magistrats demandats.

Aquesta actuació va impedir que el recurrent percebés els seus honoraris com a lletrat, motiu pel qual considera que la seva responsabilitat civil ha de ser requerida.

1.2. El 20 de febrer del 2024, la Secció Civil 6 de la Batllia va dictar un aute mitjançant el qual decidia no admetre a tràmit aquesta demanda, atès que no concorria el dol en les actuacions descrites.

1.3. El recurrent va presentar un recurs d'apel·lació contra aquesta resolució, i, el 9 de maig del 2024, la Sala Civil va dictar un aute que desestimava aquest recurs d'apel·lació.

1.4. El 27 de maig del 2024, el Sr. Emili Campos Arauz, actuant en el seu nom i interès propis, va interposar un recurs d'empara contra l'aute del 9 de maig del 2024, dictat per la Sala Civil del

Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a un procés degut, a la defensa, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un tribunal imparcial predeterminat per la llei, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació del recurrent

- El recurrent en empara fonamenta el seu recurs en la infracció del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, en els seus vessants dels drets a un procés degut, a la defensa, a obtenir una decisió fonamentada en Dret, a un tribunal imparcial i, per extensió, del dret a un judici equitable de l'article 6 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals del 4 de novembre de 1950.

- Considera que la batlle d'instància i els magistrats de la Sala Civil, que identifica, son personalment responsables dels seus actes per dol o negligència greu o inexcusable i que estaven deslligats del servei, de manera que van vulnerar l'article 10 esmentat en el seu vessant del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret.

- Al·lega que existeixen dues accions: la primera, pels supòsits d'error judicial o d'anormal funcionament de l'Administració de Justícia -article 22 de la Llei transitòria de procediments judicials- i, la segona, la responsabilitat civil directa dels batlles i dels magistrats ocasionada dolosament -article 76 de la Llei qualificada de la Justícia-, a la qual cosa s'ha d'afegir que *lata culpa dolo equiparatur*. I, segons el seu parer, ambdues accions tenen el seu encaix en l'article 10.1 de la Llei qualificada de la Justícia.

- Seguidament, assenyala que l'article 131.2 de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, el text consolidat del Codi de procediment civil, preveu únicament quatre supòsits d'inadmissió a tràmit de la demanda, sense que l'aute del 20 de febrer del 2024, de la Batllia, confirmat per l'aute del 9 de maig del mateix any de la Sala Civil, es fonamenti en algun d'ells. Insisteix en què l'acció que es va interposar era l'acció directa de l'article 76 de la Llei qualificada de la Justícia i que la inadmissió a tràmit de la demanda no estava justificada, sinó que calia pronunciar-se sobre el fons i, en no fer-ho, es va infringir l'article 10 de la Constitució.

- Exposa que els arguments de la Sala Civil son arbitraris i han estat dictats en abús de dret i conculquen, per tant, l'article 10 de la Constitució, atès que creen un àmbit d'impunitat dels membres de la magistratura andorrana. El recurrent afirma que no es pot privar a un ciutadà obtenir una resolució sobre el fons i que, a excepció dels supòsits de l'article 131.3 del Codi de procediment civil,

no es pot donar lloc a la inadmissió a tràmit de la demanda.

- Afegeix que s'ha produït una vulneració del dret a un jutge predeterminat per la llei, perquè la batlle que va dictar l'acte impugnat no es podia encarregar de la demanda presentada contra la batlle d'instància i contra els magistrats de la Sala Civil, ja que va ser precisament aquella que havia reclamat el lliurament dels honoraris professionals d'aquesta part, i, per consegüent, tenia un interès directe o indirecte en la causa.

- Afirmar que l'article 9.2 de la Llei qualificada de la Justícia possibilita la inadmissió a tràmit d'una demanda, d'acord amb allò que la llei de procediment estableixi, però això ha estat omès per la Sala Civil, i en no pronunciar-se sobre el fons, s'han vulnerat els drets a un procés degut, a la defensa i a un jutge imparcial. Afegeix que no es pot refermar la inadmissió a tràmit en normes de dret comparat i que la sentència del Tribunal Europeu dels Drets Humans, Zubarev c/ Rússia, no empara la impunitat dels magistrats del Principat d'Andorra, sinó que aquesta sentència sí que permet la responsabilitat directa de jutges i magistrats. Assevera també que la batlle i la Sala Civil pretenen que la magistratura del Principat gaudeixi d'impunitat, afegint que la Sala Civil emprà arguments sobre el fons per justificar la inadmissió a tràmit de la demanda.

- Pel que fa a la batlle de la primera instància, considera que la Sala Civil incorre en incongruència omissiva en no resoldre sobre la seva recusació, atès que tenia un interès directe o indirecte en el plet, enemistat contra el lletrat recurrent i amistat amb la batlle demandada. Entén que aquesta batlle s'hagués hagut d'inhibir per concórrer les causes de l'article 73 f), g) i h) de la Llei qualificada de la Justícia. I, considera que es va convidar a aquesta batlle a inhibir-se del coneixement de la demanda, però no ho va fer.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li la resolució impugnada, que se li reconegui el dret a obtenir una resolució sobre el fons en el tema objecte d'aquest recurs i que s'acordi una indemnització econòmica pel mal funcionament de l'Administració de Justícia, així mateix sol·licita la retroacció del procediment al moment en què es van produir aquestes vulneracions.

2.2. Argumentació de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia

- La Sala Civil estableix que l'actor no exercita l'acció contra l'Estat per responsabilitat patrimonial derivada del funcionament anormal de l'Administració de Justícia, sinó l'acció directa, fonamentada en l'article 76 de la Llei qualificada de la Justícia per dol o per negligència greu de la batlle i dels magistrats que denuncia i que el fet damnós està deslligat del servei.

- Aquesta qüestió ja va ser resolta mitjançant l'aute d'aquesta Sala del 8 de febrer del 2024 i, en aquest sentit, reproduïx la doctrina establerta que, en essència, consisteix, en primer lloc, en què les parts poden exercir les accions que considerin convenientes, però els tribunals han d'examinar rigorosament la concurrència dels requisits i inadmetre a tràmit aquestes accions quan no concorrin els requisits esmentats o quan a l'empara de l'article 9.2 de la Llei qualificada de la Justícia es formulin amb abús de dret o frau de llei.

- Esmenta la perspectiva del dret comparat i la sentència del Tribunal Europeu dels Drets Humans del 5 de febrer del 2015 -Sergei Zubarev c/ Rússia- i conclou que l'article 76 de la Llei qualificada de la Justícia només és procedent en cas de dol. En aquest supòsit, de la demanda s'extreu que l'element del dol està absent, ja que la mateixa part agent no aprecia la intencionalitat que predica nominalment.

- En segon lloc, les consideracions referides són aplicables a aquest cas. Així, no s'imputa una actuació dolosa, sinó que es refereix de forma indeterminada als danys que se li han ocasionat "*dolosament o de forma greument negligentment e inexcusablement*".

- I, en tercer lloc, s'ha de descartar que la responsabilitat ha d'estar deslligada del servei públic, ja que és evident que els eventuais danys es derivarien del contingut d'unes resolucions judicials dictades en l'exercici de les seves funcions.

- I, en darrer terme, la causa d'inadmissibilitat es pot adoptar amb base suficient a l'article 9.2 de la Llei qualificada de la Justícia, per tractar-se d'una acció amb manifest abús de dret. A més, l'article 131.3 del Codi de procediment civil empara la inadmissió a tràmit quan es refereix al compliment dels requisits especials que la llei exigeix i, en aquest cas, el dol constitueix un autèntic pressupòsit de l'acció directa exercitada.

- Per aquests motius, la Sala Civil va desestimar el recurs d'apel·lació del recurrent formulat contra l'aute de la Batllia.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància ni en un tribunal suprem; l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic ni absurd i no vulnerin cap dels drets protegits per l'article 10 de la Constitució.

3.2. L'admissió d'un recurs d'empara exigeix complir amb uns pressupòsits d'acreditació de la legitimitació (articles 36 i 87 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional), amb uns pressupòsits formals (articles 36 i 88 de la mateixa Llei) i amb uns altres pressupòsits objectius, alhora que el recurs ha d'estar dotat del necessari contingut constitucional.

Correspon ara examinar si en aquest recurs d'empara, com exigeix l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, les infraccions denunciades posseeixen el necessari i suficient contingut constitucional, atès que si manquen manifestament d'aquest, el recurs no pot ser admès a tràmit.

3.3. La primera qüestió que ha de ser abordada és aquella que fa referència a la vulneració de l'article 10 de la Constitució, en el seu vessant del dret a un tribunal imparcial.

Esdevé suficient amb la lectura del recurs d'apel·lació contra l'acte de la Batllia que inadmet a tràmit la demanda i l'acte de la Sala Civil, ara recorreguts en empara, per constatar que la infracció del dret a un tribunal imparcial per l'actuació de la batlle, Sra. Sònia Tumi Sánchez, no es conté com a motiu de recurs, de manera que, precisament, en seu de congruència, aquest motiu no podia ser acollit.

Per tant, cap retret d'incongruència omissiva es pot efectuar a la Sala Civil, ni cap infracció del dret a un tribunal imparcial es pot adduir. És més, des d'aquesta darrera òptica, el recurrent exposa que aquesta batlle incidia en diversos supòsits d'abstenció continguts en l'article 73 de la Llei qualificada de la Justícia i que, per això, se la va convidar a inhibir-se, però no consta que fos recusada.

Pel que fa a aquesta qüestió, ens podem remetre al nostre acte del 15 de març del 2024 -causa 2024-12-RE- en què es va argumentar:

"3.3. Aquest recurs d'empara presenta dos motius clarament delimitats. El primer dels motius addueix una eventual vulneració del dret a la jurisdicció -article 10 de la Constitució- en el seu vessant del dret a un tribunal imparcial predeterminat per la llei. La part recurrent entén que la magistrada a la qual va convidar a inhibir-se de formar part de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia era coneixedora de l'acció judicial interposada contra ella en el marc d'una altra causa. I al·lega que la manca d'imparcialitat està acreditada pel pronunciament mateix de l'acte de la Sala Civil que ara és objecte d'aquest recurs d'empara.

Aquest motiu d'empara no pot ser admès a tràmit perquè manca manifestament de contingut

constitucional. Així, la part recurrent mateixa exposa, i també ho fa la Sala Civil, que la part recurrent no va formular recusació contra la magistrada, sinó que només la va convidar a abstenir-se, perquè, segons el seu criteri, concorrien causes d'abstenció de l'article 73 de la Llei qualificada de la Justícia.

La Sala Civil delimita perfectament l'abstenció, com a decisió del titular o de l'integrant d'un tribunal, de no conèixer una causa perquè considera que existeix algun motiu dels previstos a l'article 73 de la Llei qualificada de la Justícia que pot comprometre la seva imparcialitat, de la recusació, com a petició exercida per les parts o pels seus lletrats per tal que un batlle o un magistrat sigui apartat del coneixement d'una causa amb invocació i acreditació del motiu que justifica la seva manca d'imparcialitat.

Assenyala que la part recurrent no va exercitar la pretensió de recusació, de manera que davant l'absència d'abstenció per part de la magistrada, no es pot alterar la composició del tribunal predeterminat per la llei".

I els raonaments precedents son plenament traslladables al recurs actual. Així, no s'ha produït cap infracció dels drets a un procés degut o a un tribunal imparcial predeterminat per la llei i les al·legacions contingudes en el recurs d'empara manquen del necessari contingut constitucional.

3.4. En relació amb els motius del recurs que addueixen una infracció dels drets a la defensa i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, del dret a un judici equitable, establert a l'article 6 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals, s'ha de posar en relleu allò que segueix.

El recurrent addueix que l'article 131.2 de la Llei 22/2021, del 17 de setembre, del text consolidat del Codi de procediment civil, preveu únicament quatre supòsits d'inadmissió a tràmit de la demanda, sense que l'aute del 20 de febrer del 2024, dictat per la Batllia, i confirmat per l'aute del 9 de maig del 2024 de la Sala Civil, es fonamenti en algun d'ells. Insisteix en què l'acció que es va interposar era l'acció directa de l'article 76 de la Llei qualificada de la Justícia i que la inadmissió a tràmit de la demanda no estava justificada, sinó que calia pronunciar-se sobre el fons i, en no fer-ho, es va infringir l'article 10 de la Constitució. Afirmar que l'article 9.2 de la Llei qualificada de la Justícia possibilita la inadmissió a tràmit d'acord amb allò que la llei de procediment estableixi, però que això ha estat omès per la Sala Civil.

També exposa que els arguments de l'aute impugnat de la Sala Civil son arbitraris i que han estat dictats en abús de dret, i, que, per tant, conculquen l'article 10 de la Constitució, atès que creen un àmbit d'impunitat dels membres de la magistratura andorrana.

3.5. Respecte d'aquestes alegacions que integren el segon dels motius del recurs d'empara, aquest Tribunal Constitucional ja va tenir ocasió de pronunciar-se en l'aute del 15 de març del 2024 -causa 2024-12-RE- anteriorment citat, i va concloure que el motiu no presentava el necessari contingut constitucional per ser admès a tràmit:

"I l'aute de la Sala Civil impugnada del 8 de febrer del 2024, parteix de la lletra de l'article 76 Llei qualificada de la Justícia quan preveu la responsabilitat civil dels batlles i dels magistrats en l'exercici de les seves funcions. I entén que l'acció directa només resulta possible quan l'actuació del jutge és dolosa, mentre que en els altres casos l'acció de responsabilitat de l'Estat, establerta a l'article 10 de la Llei qualificada de la Justícia, és procedent.

Ara bé, la Sala Civil constata que l'element del dol es troba absent en el relat fàctic de la part recurrent, atès que la intencionalitat no es pot inferir de les circumstàncies concurrents, i, per tant, confirma l'aute de la primera instància.

En definitiva, com es pot observar, la jurisdicció ordinària inadmet a tràmit la demanda d'acord amb l'article 9.2 de la Llei qualificada de la Justícia -d'aquí que no obsteix que no sigui un dels quatre supòsits taxats de l'article 131.3 del Codi de procediment civil- i segons la interpretació que realitza de l'acció directa segons ressurt dels articles 76 i 10 de la Llei qualificada de la Justícia.

I aquesta selecció i interpretació del dret efectuada per la Sala Civil no mereix ser titllada de peregrina, d'arbitrària o de no ajustada a Dret, sinó que es mostra en tot punt lògica, raonable i conforme amb l'ordenament jurídic, per la qual cosa aquest motiu presenta també una manca manifesta de contingut constitucional".

I aquesta mateixa conclusió s'ha de mantenir en aquest recurs d'empara.

En primer terme, perquè la manca de pronunciament sobre el fons esdevé possible si el Tribunal Superior de Justícia argumenta de manera motivada les raons per les quals en el cas concret la inadmissió a tràmit de la demanda és justificable. Des d'aquesta òptica, el cànon de constitucionalitat relatiu a la motivació s'acompleix quan la Sala Civil, en el seu aute del 9 de maig del 2024, motiva la inadmissió a tràmit de l'acció sobre la base de l'article 9.2 de la Llei qualificada de la Justícia, perquè, segons el seu parer, l'acció s'exercita amb un manifest abús de dret, i, perquè l'article 131.3 del Codi de procediment civil mateix empara aquesta inadmissió quan en l'apartat c) estableix els requisits especials que la llei exigeix per a l'admissió i raona que, en aquest supòsit, la concurrència del dol és un pressupòsit per a l'exercici de l'acció directa (fonament de dret tercer).

I, en segon terme, el raonament relatiu a la inadmissió a tràmit emprat per la Sala Civil no és ni arbitrari, ni il·lògic, ni contrari a la raó. Per consegüent, cap infracció del dret a un judici equitable de l'article 6 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals, ni del dret a la defensa pot revestir el necessari contingut constitucional, ja que s'empra un argumentari motivat i raonat per impedir l'examen del fons de la demanda, en no concórrer un dels pressupòsits de l'acció -el dol- i en considerar-se que l'acció exercitada ho és amb abús de dret.

3.6. Les consideracions exposades en els fonaments de dret precedents justifiquen la inadmissió a tràmit del recurs d'empara per una manca manifesta del contingut constitucional necessari (article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional).

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2024-33-RE interposat pel Sr. Emili Campos Arauz, actuant en el seu nom i interès propis, contra l'aute del 9 de maig del 2024, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.
2. Notificar aquest aute al recurrent, al president de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.
3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 17 de juny del 2024.

Jean-Yves Caullet Joan Manel Abril Campoy

President Vicepresident

Josep-D. Guàrdia Canela

Magistrat